

Yeti?kinlerde ??levsel Sa?I?k Okuryazarl???? Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yeti?kinlerde ??levsel Sa?I?k Okuryazarl???? Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33341>

Özet

Bu akademik giri?, Esra Üçpunar taraf?ndan 2014 y?I?nda Ankara Üniversitesi'nde gerçekte?tirilen Sa?I?k Okuryazarl??? Testi'ni (Y?SOT) tan?tmaktadır. Ölçek, bireylerin sa?I?k bilgilerini anlama, yorumlama ve kullanma becerilerini ölçerek, i?levsel sa?I?k okuryazarl??? düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Y?SOT, sa?I?k materyallerini okuma ve say?sal i?lemleri yapma yetene?ine odaklanan, performans tabanlı? bir ölçüm aracıdır.

Ölçe?in Türkçeye uyarlanması?, Türkiye'deki sa?I?k hizmetleri ara?t?rmalarında önemli bir ihtiyaç? kar??lam?? olup, sa?I?k okuryazarl??? düzeylerinin hasta sonuçlar? ve tedaviye uyum üzerindeki etkilerini incelemek için güvenilir bir araç sunmaktadır. Bu uyarlama çalı??ması?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürüne transfer edilebilirli?ini de?erlendirmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Sa?I?k okuryazarl???, i?levsel okuryazarlık, psikometri, uyarlama, yeti?kin sa?I???, halk sa?I???

Yazarlar

Esra Üçpunar.

Amaç

Yeti?kinlerde ??levsel Sa?I?k Okuryazarl??? Testi'nin temel amacı, yeti?kin popülasyonun sa?I?k hizmetleri ba?lam?nda kar??la?t?klar? yazılı ve sözlü bilgileri anlama, i?leme ve buna göre karar verme yeteneklerini de?erlendirmektir. Bu i?levsel de?erlendirme, bireylerin sa?I?kla ilgili reçeteler, etiketler, bilgilendirilmi? onam formlar? ve randevu talimatlar? gibi günlük materyalleri ne kadar etkin kullanabildiklerini ortaya koyar.

Ölçek, sa?I?k okuryazarl??? alanında ulusal düzeyde güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı? ihtiyacı?n? kar??lamak üzere Türkçeye uyarlama çalı??ması sonucu kazandı?rılmı??tır. Elde edilen veriler, sa?I?k politikalar?nın geli?tirilmesinde ve düşük sa?I?k okuryazarl??? risk grubundaki bireylere yönelik e?itim programlar?nın tasarlanmas?nda kullan?labılır.

Yap?

Y?SOT, bireyin sa?I?kla ilgili materyalleri okuma, yazma ve hesaplama becerilerini içeren **i?levsel sa?I?k okuryazarl??? yap?s?n?** ölçmektedir. Bu yapı?, temel okuryazarlık becerilerinin karma??k sa?I?k ba?lam?na uygulanması? olarak tan?mlanır ve genellikle bireyin kendi sa?I??n? yönetme yetene?i ile do?rudan ili?kilidir. ??levsel sa?I?k okuryazarl???, sadece kelimeleri tan?maktan öte,

sa?l?k sonuçlar?n? etkileyecek kararlar alabilmek için bilgiyi sentezleme yetene?ini içerir.

Ölçek, tipik olarak, hastanede veya eczanede kar??la??labilecek gerçekçi senaryolar ve belgeler arac??yla bu yetkinlikleri de?erlendirir. Bu yakla??m, kavramsal sa?l?k okuryazarl??? yerine, pratik ve uygulamaya dönük becerilere odaklanarak bireyin günlük ya?amdaki i?levsellik düzeyini saptamay? hedefler.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlanması sürecinde geçerlik analizlerinin yapıld??? varsayılmaktadır. Bu tür adaptasyon çal??malar?nda öncelikle **kapsam geçerli?i** (uzman görüşleri ile madde yeterlili?inin de?erlendirilmesi) ve **yap? geçerli?i** (faktör analizi ile boyutluluk yap?s?n?n incelenmesi) yöntemleri kullanılır. Yap? geçerli?i analizleri, Türkçe formun orijinal ölçekle aynı teorik yapıyı ölçtü?ünü göstermelidir.

Ancak, orijinal kaynakçada spesifik geçerlik katsayılar? veya detaylı geçerlik yöntemleri (örn. ölçüt ba??ntılı geçerlik) sunulmam??tır. Detaylı geçerlik bulgular?, Üçpunar'?n 2014 tarihli yüksek lisans tezi içerisinde yer almaktadır ve bu teze erişim sa?lanarak tam geçerlik bilgileri edinilebilir.

Güvenirlik

Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi'nin güvenilirlik düzeyinin, 2014 yılındaki adaptasyon çal??mas? sırasında de?erlendirildi?i belirtilmektedir. Güvenirlik analizleri, ölçe?in tutarlı???n? ve kararlı???n? test eder.

?ç Tutarlılık: Genellikle Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak maddelerin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?u incelenir. ??levsel okuryazarlık testlerinde yüksek iç tutarlılık de?erleri beklenir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Zaman içinde ölçüm sonuçlar?n?n kararlı???n? de?erlendirmek için uygulanm?? olabilir.

Mevcut kaynaklarda spesifik güvenilirlik katsayılar? sunulmam??tır, ancak ba?arılı bir psikometrik adaptasyonun temel gereklili?i olarak, ölçe?in Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde güvenilir oldu?u kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yapısal bütünlü?ünü ve boyutlulu?unu do?rulamak amacıyla, Ankara Üniversitesi'nde sunulan yüksek lisans tezi kapsamında faktör analizlerinin gerçekleştirildi?i varsayılmaktadır. Bu analizler, orijinal ölçe?in varsayılan tek boyutlu veya çok boyutlu yapı?n?n Türkçe veri seti üzerinde de geçerli olup olmad???n? ara?tırmay? amaçlam??tır.

??levsel sa?l?k okuryazarl??? testleri (TOFHLA veya REALM gibi), genellikle temel okuma,

anlama ve say?sal becerileri tek bir genel yetenek olarak ölçtükleri için, tek faktörlü bir yap?n?n do?rulanmas? muhtemeldir. Faktör analizi sonuçlar?, Türkçe formun kültürel ve dilsel farklılıklara rağmen orijinal yap?y? korudu?unu teyit etmi? olmal?dır.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Performans tabanlı ölçüm testi (Bireylerin sa?l?kla ilgili metinleri okuma ve hesaplama görevlerini yerine getirmeleri beklenir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Türkiye'deki genel yeti?kin popülasyon veya sa?l?k hizmeti kullan?c?lar?.

Test Methodology: Standartla?t?r?lm??, birebir veya grupça uygulanabilen, sa?l?kla ilgili gerçekçi görevlere dayalı test metodolojisi. Puanlama, do?ru ve yanl?? cevaplara göre yap?lır.

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k hizmetleri, hasta e?itimi, say?sal okuryazarl?k, okuma becerisi, psikometrik de?erlendirme, Y?SOT.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: esra_gata@yahoo.com.tr

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi (Tezin tamamland??? dönemdeki kurumsal adres).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2014 y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, telif haklar? ve izin süreçleri hakkında bilgi almak için sorumlu yazar Esra Üçpunar ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı? kullan?mlar için izin prosedürleri, orijinal ölçe?in telif haklar?na ve uyarlama tezinin kurallar?na ba?lı? olabilir.

Kaynaklar

Üçpınar, E. (2014). *Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testinin Uyarlama Çal??mas?*. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tez Merkezi Linki: tez.yok.gov.tr

The original PDF can be downloaded here: yetiskinlerde-islevsel-saglik-okuryazarligi-testi-toad.pdf.

Yeti?kinlerde ??levsel Sa?l?k Okuryazarl??? Testi Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Detayl? ölçek maddeleri, tez.yok.gov.tr adresinde bulunan yüksek lisans tezinde yer almaktadır.